

романов «Астры на срубе», «Романа», «Маска», «Продавець судьбы», «Женщина для стени», «И прибудет судья», «Графиня», «Камень посреди сада», «Иван и Черная Пантера» остаються вне поля зрення літературоведов. Спорадические исследования самобытных мировоззренческих и эстетических поисков автора предопределяют необходимость глубинной интерпретации и системного анализа прозы В. Лиса в современной літературоведческой науке.

Ключевые слова: автор, екзистенціалізм, жанр, неомодернізм, рецепція, роман.

Boroditsa Svitlana. Reception of Volodymyr Lys's Prose in Modern Ukrainian Literature Studies. The article deals with the peculiarities of Volodymyr Lys's novel thinking in Ukrainian literary and critical discourse of early 21st century. Main directions of the reception of the writer's texts were analyzed by modern Literature Studies. Novels by V. Lys are evaluated highly in the studies of V. Aheieva, O. Herasym'iuk, O. Zabuzhko, O. Klymenko, O. Kravchuk, V. Pohoretskyi, Roksoliana Sviato, T. Khom'iak, L. Iakymchuk et al. The researchers expand the format of modern Ukrainian literature's investigations, accentuated at original character and national specifics of the artist's novels. In particular, O. Bohachevska, O. Zabuzhko, A. Kryvopyshyna, Ia. Polishchuk, T. Prokhasko, O. Sinchenko and others analyze genre specificity of «Century of Jacob» («Stolittia Yakova») and «Solo for Salome» («Solo dlia Solomii»). But sense- and shape-making potencies of the novels «Asters on the felling» («Aistry na zrubii»), «Romana», «The Mask» («Maska»), «Seller of fate» («Prodavets doli»), «Women for the wall» («Zhinka dlia stiny»), «And the judge will come», («I prybude suddia»), «Countess» («Hrafynia»), «Stone in the middle of the garden» («Kamin posered sadu»), «John and Black Panther» («Ivan ta Chorna Pantera») were ignored by literary critics. Sporadic researches of original philosophical and aesthetic searches of the author determine the necessity of deep interpretation and system analysis of V. Lys's prose in the modern literary science.

Key words: author, existentialism, genre, postmodernism, reception, novel.

Стаття надійшла до редколегії
10. 02. 2016 р.

УДК 711.161.2' 37:821.161.2-3'06 Одрач

Інна Галак

Семантика етнокультурних образів у прозі Федора Одрача

У статті схарактеризовано особливості творення етнокультурних образів в оповіданнях Федора Одрача. Досліджено автообраз письменника-поліщука, а також галерея гетерообразів, зокрема росіян, голландців, англійців, чехів, італійців, шотландців, індіанців, особливості їх етноіміджу.

Ключові слова: етнообраз, автообраз, національна ідентичність, гетерообраз, Свій, Чужий.

Постановка наукової проблеми та її значення. Творчість Федора Одрача тільки відкривається українському читачеві, дивуючи наповненістю образів, національною самобутністю, глибинною закоріненістю письменника в землю Полісся, співцем якого він є. Водночас Ф. Одрач, вигнанець-емігрант, живучи в Канаді, збагатив українську літературу самобутніми, спостережливо змальованими образами представників різних національностей. До проблемних завдань літературознавства належить осмислення творчості Ф. Одрача, її місця у вітчизняній літературі, тим більше, що англомовному читачеві письменник уже відомий завдяки художнім перекладам його доньки Ерми.

Аналіз досліджень цієї проблеми. В Україні Ф. Одрач популяризований завдяки публікаціям І. Боднарука, В. Давидюка, В. Леонюка, В. Мацько. Романи письменника «Щебетун» (2008), «На непевному ґрунті» (2010) надруковані в Луцьку, а в Бресті 2000 р. видано нарис «Наше Полісся».

Мета та завдання статті. Це дослідження висвітлює творчість Ф. Одрача з позицій сучасної імагології, тим більше, що самі твори письменника дають для цього багатий матеріал.

Мета статті – з'ясувати художні особливості творення етнообразів у прозі Федора Одрача.

Об'єкт дослідження – оповідання різних років, зібрані в збірці «Покинута оселя», надрукованій у 1960 р. в Канаді.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Письменник жив і творив серед різноетнічного середовища емігрантів, що й дало йому багатий

творчий матеріал. Завжди коректний, з оптимістичним світоглядом, Ф. Одрач із притаманними йому спостережливістю, часто – гумором, доброзичливою іронією зображує людей різних національностей, уміє акцентувати увагу на їхніх кращих рисах. Зі сторінок творів письменника постають репрезентанти своєї нації. За цією референційною належністю (тобто зв'язком індивідуальних рис зображуваного з певною національною ідентичністю) в прозі Ф. Одрача можемо виділити образ власного етнокультурного Я – автообраз та образ Іншого (Чужого) – гетерообраз [1].

Для ідентифікації особистості самого митця нас цікавить його власний етнокультурний образ уродженого поліщука. Особисто для самого письменника, вихідця з Пінщини (нині – Білорусь), питання національної ідентифікації було досить гостре. Проблематичною через низку історичних і геополітичних факторів самоідентифікація населення Західного Полісся лишається й сьогодні. Один із сучасних мандрівників білоруським Поліссям К. Озимко так переповідає слова місцевого жителя про свій народ: «Ми тутейші, ми себе ніяк не називаємо більше. (...) А загалом, звісно, ми поліщуки. Край-бо Поліссям звать, ми і поліщуки. Записані білорусами, говоримо по-українськи (сміється). (...) Не надто собі більшовики голову сушили: взяли й робили, що хотіли. Тож не ми обрали свою національність і приналежність до етносу, а вони вибрали, хто ми і звідки» [2].

Усе своє життя Ф. Одрач доводив, що поліщуки – це українці, споріднені з іншими етнічними регіонами України ментально, на рівні культури, мови, віри, побуту тощо. Про це він писав у науково-популярному дослідженні «Наше Полісся» (1955), а також у своїх численних художніх творах. Опинившись у вигнанні, Ф. Одрач до кінця своїх днів ідентифікує себе українським інтелектуалом, глибоко замислюється над особливими рисами свого народу. Письменник вправно підмічає і ті особливі прикмети, що вирізняють представників різних національностей серед людської спільноти. Серед етнотипажів Ф. Одрача рідні йому українці, зокрема поліщуки, лемки, волиняни, східняки, а також англійці, голландці, чехи, італійці, росіяни, корінні мешканці американського континенту індіанці.

Серед цих етнообразів чільне місце займає автообраз письменника-поліщука. Створивши цілий поліський цикл, постає він перед читачем залюблений в унікальну природу Полісся, органічно з нею злитий («Поліська казка», «За Стир!», «З Дніпра на Полісся», «Кінець сірому», «Щебетун» та ін.). Невимушено почуває себе Ф. Одрач і серед багатой канадської природи, допитливо пізнає її флору та фауну, виявляє себе пристрасним рибалкою («Дозвілля над озером», «Пригоди в лісі», «На Норд Рівер», «Розповіді в авті», «Оселя над річкою»).

Майстерний малюнок поліського побуту серед незвичайної своєю суровою красою природи подає Ф. Одрач в оповіданні «За Стир!». Очима 12-літнього хлопчика бачить читач життя поліського села. Давно очікуваною, а все ж таки несподіваною стає для Федора (власне ім'я зберігає письменник у багатьох творах, що ще раз підтверджує їх автобіографічність) подорож зі старшим братом за Стрий, «у полосся»: у певну пору весни, коли розливається вода болотами й озерами, вирушають мешканці поліської Венеції на довгих вузьких човнах з триметровими веслами за Стрий заготовляти лико (полосся) з лози. На болотах підстерігають хлопця зустрічі з їх повноправними мешканцями – дикими звірами, різноманітним птаством, із назвами та звичками яких добре обізнаний письменник. Трапляється з Федором і небезпечна пригода, – наповнений враженнями, він мало не заблукав серед болотяних заростей. Щиру турботу й увагу виявляє до хлопчика його старший брат Василь. Теплом огортає Федора думка про маму, яка, хвилюючись, чекає синів удома. Душа хлопчика сповнюється гордощами: він виконує дорослу роботу, його серйозно сприймають старші за нього Василь із Цухою. Він виявляє свою господаровитість – рве жменю щавлю: «Ну й борщу ж мама наварить!¹» [3].

Серед природи та праці формується багатий внутрішній світ малого Федора. І одразу напливає асоціація з твором іншого поліщука – О. Довженка, його загадковий світ дитинства розгортався на ще одній водній артерії Полісся – Десні.

Пізнавальна цінність оповідання Одрача видається теж унікальною: розкриваються маловідомі особливості співжиття поліщуків зі світом природи. Ті особливості, які формують їх характер, уподобання: витривалість, стриманість, часто – настороженість, поетичність, працелюбство, спосте-

¹ У цитатах із художніх творів Ф. Одрача збережено орфографічні, пунктуаційні, мовно-стильові особливості першоджерела.

режливість, багату уяву, мисливську й рибальську пристрась. Ці прикметні риси поліщуків детально опише письменник у своєму етносоціальному нарисі «Наше Полісся».

Усюди, де б не був Одрач, ліс і вода – невід’ємний світ його існування. Письменник-поліщук іноді зіставляє природу рідного краю й нової батьківщини, як-от в оповіданні «Пригода в лісі». Це оповідання захоплює кількома цікавими аспектами: пізнавальною насиченістю та поетичністю образу лісу; багатотою галереєю етнообразів; використанням елементів пригодницької фабули.

У центрі твору – дев’ятирічний хлопчик, батько якого трагічно гине на шахті. Із дорослою відповідальністю та комерційною винахідливістю береться Миколка допомагати матері в скрутний для родини час. У пошуках заробітку хлопчик знайомиться з мешканцями містечка Лякомбо, серед яких його сім’я єдина українська. Через контакт головного героя з іншими персонажами вималюються типові риси етнообразів італійця, чеха, англійки, індіанця. Кожен етнообраз у творі Ф. Одрача, нагороджений неповторними індивідуальними рисами, одночасно стає засобом репрезентації конкретного народу, його національної ідентичності.

У творі наголошено національні відмінності, які виявляються в їхньому темпераменті, побуті, харчуванні. Однак діалог між ними та Миколою вибудовується не на бінарній опозиції Свій – Чужий (хоч розуміння інакшості присутнє виразно), а в певній аксіологічній площині – це те коло гуманітарних понять, що творить універсум культури багатонаціональної Канади: співчуття до дитини-сироти, пошана до працьовитості, чесності, порядності, наполегливості, винахідливості. Ставлення до хлопчика мешканців Лякомбо визначається не за національністю, а за чесністю й порядністю його батьків. «Я знаю, що ти син чесного шахтаря [3], – каже до нього італієць Артуро Даніні, хоч сам воліє заробляти дрібною комерцією, ніж ризикувати життям у шахті.

Гендляр Артуро Даніні – «присадкуватий італієць з півнячим носом, з вирячкуватими чорними очима», неохайний у побуті, трохи самолюбний та хитрий, безтурботно співає рідних пісень. Він співчуває сироті, але стосунки з ним вибудовує, як із рівним собі, на комерційних інтересах: Микола стає постачальником ворон і жаб, а ще риби – улюблених делікатесів італійців.

Протилежний Артурові за характером чех Чепічек, який мешкав «у помальованій жовтою фарбою хатинці на південному краю Лякомбо». Хазяйновитий, охайний, трохи скупий торговець городиною. Він так само, як і Артуро Даніні, добром згадує чесного Никодима – батька Миколки («Чепічек дивився на хлопця лагідно, майже по-батьківському» [3]). Розчулений чех із непритаманною йому щедрістю обдаровує хлопчика овочами. Згодом за ці дарунки хлопчик розрахується, вигідно постачаючи торговцеві лісові щедроті.

За семантикою чех та італієць – це позитивні образи, змальовані з легкою іронією, теплим гумором. Інакшою виглядає дружина місцевого менеджера пані Гейскаль – сухорлява, «тичкувата», з кучерявою головою, з «байдужим поглядом сірих очей». Зверхньо поглядає ця пані на хлопчика-емігранта, котрий рішуче прийшов до її вілли в пошуках заробітку. Байдуже простягає вона йому срібну монету – «кводра». Однак обурливе: «Я не жебрак, ласкава пані» [3] змушує жінку уважніше поглянути на Миколку. А відвертість і щирість його намірів викликає вже й зичливу усмішку. Так, між хлопцем і пані Гейскаль налагоджується «бізнес» – за свіжу форель жінка чесно платить малому постачальникові. Так хлопець «завойовує» чужу територію, формує позитивний імідж українця.

В оповіданні продемонстрована взаємодія ідентичностей. Мала дитина значно вільніше контактує з представниками інших культур, на відміну від матері, якій складно адаптуватися на чужині. Не завжди її малопробиткова праця швачки та пралі увінчувалася заробітком. Самотньою й незахищеною відчуває себе Ганна в Лякомбо. Мандрівний священник-місіонер намовляє її переїхати до Пітсбурга, де потужне земляцтво. У цьому якраз і виявляється тяжіння ідентичностей, свій тягнеться до свого не тільки задля побутової комфортності, а й психологічної. Письменник наголошує риси хлопчика, які допомагають йому налагодити контакт із різноетнічними мешканцями Лякомбо: комунікабельність, наполегливість, відповідальність, те, що чех Чепічек визначає так: «...ну й гешефтьяр з тебе, гоху. (...) А то молодець з тебе, потрапиш своє відстоювати. Колись з тебе буде справжній купець» [3]. Очевидно, малий хлопчик інтуїтивно розуміє закони економічних відносин вільного західного світу.

Довершує колоритну галерею образів в оповіданні «Пригоди в лісі» Ф. Одрача представник славного в минулому роду Ірків старий індіанець («індіанин» у Ф. О.) Сірий Вовк, який мешкав у резерваті за річкою Яструба. Духовна спорідненість зближує двох представників різних поколінь і

різних національностей. А ще загроза знищення, виродження, яка нависла над їхніми народами, хоча в тексті про це безпосередньо й не йдеться. «Люди моєї крові не можуть жити без лісу, хлопче» [3], – говорить Сірій Вовк. Тим-то він такий близький і зрозумілий лісовикові від роду Одрачу.

«Великий Дух призначив нам багато нещастя за те, що між індіанами не було єдності»[3], – так оцінює долю свого народу мудрий Старий Вовк. Автор піднімає проблему виродження решти червоношкірих під отруйним надміром зловживань цивілізованого світу – тютюну, горілки, паскудних недугів.

Малому Миколці старий індіанець відкриває багатство рідної йому природи, розповідає про особливості поведінки тварин, про властивості трав і дерев. Ліс стає засобом виживання для осиротілої родини українців.

Вставна легенда про зруйноване родинне гніздо жорстокого «цивілізатора» Роберта Мекея, розказана старим, насичує лісові враження Миколки духом таємничості, відчуттям історичної тягlosti. Зрештою, відвага й наполегливість хлопчика винагороджується в душі пригодницької фабули віднайденням у лісі скарбу – коштовностей прегарної Бетті, таємницю якого повідав старий індіанець. Сороче гніздо багато десятиріч зберігало розгадку кривавої драми роду Мекеїв. Зверхне ставлення до корінного народу, надмірний гонор, утрата простої людяності, домінування матеріальних цінностей над духовними, невміння дослухатися до чужої мудрості призводять до загибелі родини Роберта Мекея. Можливо, так упорядковується рівновага між добром і злом.

Завдяки Ф. Одрачу українська література збагачується колоритними образами людей різних національностей, а образ індіанця Сірого Вовка виглядає особливо екзотично та оригінально.

В оповіданні «Між земляками» відображує Ф. Одрач некращі риси своїх одноплемінників, ті риси, що, очевидно, плакалися роками підневільного рабського життя на своїй рідній землі. Хоч уже тридцять років Джим Остаффі проживає в Канаді, але не позбувся комплексу меншовартості, який змушує колишнього лемка Остапа цуратися свого імені та свого роду. Разом із Павлом Глуходубом він принизливо догоджає фабричному начальству. Остаффі цілком свідомо пояснює свою поведінку словами: «Розумне телятко дві корови ссе. (...) В краю слухалисьмо польського полісмена, кланялисьмося гмінному секретареві, а чому ж тут не можемо шанувати і кланятися форманові Данові?» [3]. Гірка іронія виявляється в тому, що, вручивши кожному індіанцю до різдвяного столу, всіх українців звільняють із фабрики. Голландець Дан перевагу віддає новоприбулим землякам. А оповідач Федір робить сумний висновок про несолідарність українців, їх незгуртованість та індивідуалізм, через що вони й потерпають на чужині: «Не журіться, земляки, нам прийшли на зміну новоприбулі голяндці. Якщо ви будете й далі такі, як досі, я ще з вами перейду пішки океани!» [3].

В оповіданні «Покинута оселя», навпаки, колоритні земляки викликають повагу й захоплення. Четверо братів-фермерів із промовисто українським прізвищем Чиж за досить вигідну ціну купують у Брентоні занедбане обійстя Снейк Гіллом. Його колишній господар помер від укусу гадюки. Кількість гадюк на тій землі була просто загрозлива, і ніхто з місцевих мешканців не хотів мати з ними клопоту. Містер Клюс, керівник відділу міністерства лісів та ґрунтів, чесно застерігає покупців. Та це аж ніяк не відлякує братів. Від того моменту мешканцям міста стає цікаво спостерігати, як відважно й водночас по-діловому розсудливо беруться брати розв'язувати проблему зі зміями. На розпитування Клюса молодший брат спокійно пояснює: «Ми ще й самі не знаємо, як упораємося з гадям. Та коли ми щось робимо, завжди гуртом порадимося, а брат Петро у спірних справах має рішальне слово» [3]. Зрештою, упоралися брати Чижі знаменито: огородили ділянку, підпалили розвалений будинок – гадюче кубло, і запустили свиней, які, як виявилось, з апетитом поковтали всіх гадюк. Коли ж Клюс питає про дальші наміри братів, тепер уже старший Петро відповідає подібно до молодшого: «... треба ще почекати, ще ми все обміркуємо, ще виробимо плян і будемо здійснювати цей плян» [3]. Брати Чижі – це сповнені гідності люди, винахідливі та кмітливі, заповзяті в роботі, вони ревно тримаються свого братерства, і в цьому запорука їхнього успіху, тієї поваги та захоплення, які вони викликали в мешканців Брентона.

Отже, у творах Ф. Одрача постають два типи українців, які не є ідентичними, які, насправді, не творять цілісного етнообразу. Ф. Одрач добре розумів цей конфлікт сприйняття, причина якого в історичному бутті народу, у віковому підневільному житті, що виробляло риси пристосуванства, конформізму, з одного боку, і в нескореному бажанні вільного незалежного життя – з іншого, що вигартовувало характери якісного гатунку.

Досліджуючи етнообрази Ф. Одрача, неможливо обминути увагою оповідання «Дозвілля над річкою», у якому у войовничій опозиції один до одного перебуває подружжя Гайдаків. Автор-оповідач займає тут позицію випадкового спостерігача, від чого отримує немало втіху й резонні висновки. Гостинний та привітний пан Гайдак запрошує подружжя Одрачів із дітьми на літній відпочинок на свою віллу, яка стояла над живописним озером. Зіткнувшись з незрозумілою для оповідача непривітністю господині Клавдії, він підмітив лицемірність, а також нещирю запобігливість перед своїм чоловіком, адже поза очі робилося все навпаки. Дещо дивним видалося письменникові і в поведженні дітей, зокрема вкраплення російських слів у їхньому мовленні. Низка непорозумінь змушує оповідача пильніше придивитися до родини. Усе стає зрозумілим після випадково почутої розмови між подружжям: дружина-московка прагне на свій лад виховувати дітей, однак пан Гайдак твердо тримається українського курсу. Оповідач проймається співчутливою повагою до пана Гайдака: «Тепер для мене все ясне, тепер у моїх очах пан Гайдак – велетень. Ніби скеля посеред моря стоїть і твердо і непорушно. Оточений старшобратніми дорадниками, які всіма щілинами протискаються до його дому, а він все це вимітає і береже своїх дітей, ніби квочка курчат перед яструбом» [3]. Оповідач виявляє дивний союз щирого українця-патріота Гайдака й хитрої та непокірної великороски Клавдії. З появою дітей пристрасна боротьба між подружжям ставала ще гострішою.

Гайдак і його Клавдія – дві протилежності. І їхній союз сприймається як злий жарт долі. Гайдак – добрий і веселий, зовнішній вигляд мав найсумірніший: великі рогові окуляри, кирпатий ніс, флегматичний зазвичай, за кермом перетворювався в пристрасного любителя швидкої їзди. Любив дітей – і своїх, і чужих, ніколи не забував гостинця для хворого хлопчика Джімі із сусідньої ферми. У родині пан Гайдак виявляється безсумнівним лідером. «Створив він у власній хаті міцний фронт із бункерами, з шанцями, обвівся високим валом і смалить із-за нього у ворога козацькими мушкетами. Взагалі його подружжя, це свого роду невпинна боротьба. Інша на місці пані Клавдії або давно скорилася б, і була б біблійною Рут, або пішла б у світ за очі від неподатного чоловіка. Та не була вона такою. Дивувала вона докільля своєю гнучкістю, своєю улесливістю, навіть підступною хитрістю» [3], – із домішкою іронії розмірковує оповідач. Пан Гайдак мав свою лінію виховання дітей і її дотримувався: гарні книжки, музика, знання історії свого народу. Клавдія, не маючи прямої відваги протидіяти чоловікові, «в затінку» розповідає дітям «про славні походи Кутузова, про Суворова, про Сусаніна, що то завів поляків у пущу, про «велічайшаво царя русскаво, Петра пераво» [3]. Батько одразу виявляє ворожу науку й тут же робить свої доповнення та пояснення: «Галочко, ти вже велика — запам'ятай собі: Петро перший має кличку „лютий“. Це тому, що він жорстоко розгромив нашу державність, це кат навіть власного сина. Під Полтавою йому вдалося перемогти наше військо, після чого він завів в Україні кріпацтво. Твій прапрадідусь Калістрат Гайдак помер від побоїв на панщині. Ось що зробив той лютий цар на нашій землі» [3].

Так би мовити, «зловорожій силі» пан Гайдук протистояв сам-один, натомість «полтавка» Клавдія мала підтримку в особі матері та родини брата Сені, що галасливо з'являлась у гості тільки за відсутності господаря вдома. Однак пан Гайдак «силою волі і впертості потрапив навіть приєднати дітей до свого рідного; тепер йому легше, тепер за ним і Степанко, і Одарка, і навіть Галочка. Як підросте Любка, напевно теж піде за батьком» [3], – робить висновок зі своїх спостережень письменник.

Сім'я Гайдаків – це своєрідна проекція на взаємини двох народів – українського й російського, їх вимушеного співжиття та непримиренного протистояння. Їх кровне змішування небезпечно для їхнього ж існування. Зіткнення двох Чужих ідентичностей на перетині історичних часів, на перетині різних правд, на перетині відмінних світоглядів і родинних цінностей, коли інше Я сприймається як вороже, породжує алогічні явища, як-от сам факт існування родини Гайдаків.

Співжиття Чужого й Свого в одній родині, а отже, в одній системі координат, приваблює не тільки їх несхожістю, а й способами їх взаємодії, способом уключення у свій контекст. Світ Іншого, за Д. Наливайком, пізнається в екстраполяції на Свого, що є однією з найскладніших проблем літературної імагології [1, с. 37]. Цікаво, що в ситуації з родиною Гайдуків їхні діти стикаються з проблемою самоідентифікації, із проблемою розмежування Мій світ – Інший світ. І цей вибір – це вибір між світом батька та світом матері.

Цікаві, насичені гумором сторінки своїх творів присвятив Ф. Одрач особливостям національної кухні окремих народів. Адже пізнаються національні ідентичності й за гастрономічними смаками: чех зневажає «макаронян», котрі їдять «чорне паскудство» (ворон). А малий Микольця з обрид-

женням вигукує здивоване: «Ви навіть жаби, вибачте, їсте? [3]. Італієць поблажливо пояснює: «Дурненький ти, Ніко. Жаб'ячі лапки – це присмак, яким не погордував би мільйонер. О жаби, жаби. Та запам'ятай тільки: зелені жаби. Ропухи добрі для вужів та лисів, а зеленухи для людей розумних із чутливим піднебінням» («Пригода в лісі») [3].

Українські голубці та вареники стають причиною сміху в гумористичному оповіданні «Матерніти департамент»: скуштувавши національних страв українських емігрантів, боксер за професією, батько великої родини приходять до висновків: «Можна мати повні кишені доларів і погано жити, і навпаки, можна мати мало доларів і жити в достатках і веселощах. А веселоці, Айві, пов'язані зі шлунком» [3]. Альтернативою «чіпс енд фіш, товст, потейтос, пай і інше» чоловік бачить «голоубсі і верінайк»: «Не їв би я голоубсі і верінайк, голяндець розчавив би мене, як хробака на площадці» [3].

Висновки письменника теж забарвлені усмішкою: «Причини до оптимізму поважні. Коли наша політика безсилна, варениками і голубцями напевно завоюємо Захід!» [3]. Безперечно, Ф. Одрач бачив, що між різними людьми, які належать до різних етносів, завжди знайдеться щось дотичне, що зможе їх зблизити, навіть зріднити, якщо немає між людьми зверхності, а є лиш повага та людинолюбство.

Висновки й перспективи подальшого дослідження. У цій статті висвітлено лише окремих аспекти творчості Федора Одрача: особливості творення письменником образної системи з позицій імагологічних проблем. Натомість усебічне та проблемне вивчення творчості Ф. Одрача, як і його біографії, ще попереду. Без творчої постаті Одрача ані література діаспори, ані загалом українська література середини ХХ ст. не буде повною.

Джерела та література

1. Наливайко Д. Літературна імагологія: предмет і стратегії / Д Наливайко // Теорія літератури й компаративістика. – К. : [б. в.], 2006. – 347 с.
2. Озимко К. Поліське та поліська самотність на теренах Білорусі / К. Озимко // Інформаційний центр Полісся 2.0 [Електронний ресурс] – Режим доступу : www.polissya.eu/2013/10/polissie-polishchukibilorus.html (дата звернення 31. 03. 2016 р.).
3. Одрач Ф. Покинута оселя. Оповідання / Федір Одрач [Електронний ресурс]. – Режим доступу : holos.at.ua/load/5-2 (дата звернення 31. 03. 2016 р.).

Галак Інна. Семантика етнокультурних образів прози Федора Одрача. В статті розглядаються особливості створення етнокультурних образів в розповідях Федора Одрача. Автора статті цікавить автообраз письменника, носителя ментальних особливостей жителя Полісся. Крім того, розповіді Федора Одрача привабливо привертають увагу цілою галереєю етнообразів – росіян, голландців, англійців, чехів, італійців, шотландців, індіанців, можливість пізнати і вивчити етнічні особливості яких письменник зміг, завдяки емігрантській долі. Пізнаючи етноімаджі представників різних національних культур, Ф. Одрач досліджує особливості їх темпераментів, здатності адаптації в чужеродній середі, процес взаємодії Свій – Чужий, ступінь об'єднаності етногруп. В цьому контексті розглядається і образ українця, аналізуються деякі етноментальні його риси.

Ключові слова: етнообраз, автообраз, гетерообраз, національна ідентичність, Свій, Чужий.

Galak Inna. The Special Features of the Creation of Ethno-cultural Images in Fedor Odrach's Stories. The author of article is interested in the auto-image of writer, the carrier of the mental special features of the inhabitant of Polissie. Furthermore, Fedor Odrach's stories attract attention by the entire gallery of ethno images – Russians, Dutchmen, Englishmen, Czechs, Italians, Scotsmen, Indian. The writer could get know ethnic special features due to the emigrant's fate. F. Odrach investigates the special features of temperaments, ability to adoption in the foreign medium, the process of interaction – someone else's – stranger, the degree of the unity of ethno-group, getting to know ethno-images of the representatives of different national cultures. In this context the means of Ukrainian is understood, some ethno mental Ukrainians' features are analyzed.

Key words: ethno image, auto-image, getero-image, national identity, someone else's – stranger.

Стаття надійшла до редколегії
12. 02. 2016 р.